INOVAȚIA ÎN MUZICA POP: SEC. XX-XXI DIN PERSPECTIVA LUI THEODORE ADORNO ȘI WALTER BENJAMIN

Ruxanda CHEIBAȘ, masterandă
CZU: 78.01 *ruxanda12cheibas@gmail.com*

The current master's thesis presents the key concepts of Theodore Adorno and Walter Benjamin in regards to art, composition, and pop culture. It discusses the history of pop music and the pop genre, and how these previously mentioned authors would have approached the changes in pop culture within the context of the digital era. Considering the changes that have occurred in the past decades, this thesis exposes an objective approach to pop music.

Secolul XXI este unul în care conceptele de *timp* și de *spațiu* s-au reformulat datorită tehnologiei, iar omul este expus fără puterea de a riposta nu doar către fluxul de informație continuă, ci și de repetitivitatea conținutului și a frecvenței cu care recepționează informația. Arta, cu precădere arta muzicală, și-a schimbat rolul, calitatea, esența și impactul în multe aspecte, anume în ultimele decenii. Este necesar acum, când abia am pășit într-o nouă eră conceptuală a muzicii pop, care guvernează umanitatea de altfel, să identificăm cum tehnologiile au influențat muzica în esența sa, dar și restul umanității atât ca și creatori/producători de muzică, cât și în calitate de ascultători.

În acest sens, Theodore Adorno, un filosof desăvârșit al muzicii, poate înfățișa critica constructivă necesară, ca și un catalizator de micșorare a vitezei conceptuale în muzica pop datorită (sau din cauza) inovațiilor. Precum și Walter Benjamin poate reprezenta o voce în demersul elucidării influențelor tehnologice asupra artei.

Este de datoria filosofiei să se ocupe cu depistarea bolilor de ordin ideatic, estetic, etic și moral într-o lume digitalizată. Filosofia este cea care poate curăța și îmbunătăți calitatea muzicală prin cerințe, cercetări și concluzii; ea poate și trebuie să construiască gusturile muzicale în secolul inovațiilor.

Expunerea lui Adorno, care poate fi aplicată și astăzi, susține că muzica populară este deja digerată pentru ascultător. În societățile capitaliste, cultura populară, și prin extensiune, muzica populară este standardizată, adică sunt utilizate aceleași formule pentru a atrage masele. Întreaga muzica pop conține versuri, refrene și bridge-uri, iar aceste elemente pot fi schimbate între ele fără a distruge cântecul. Astfel, muzica pop devine populară, iar interesul pentru muzica „serioasă" scade. Faptul că un cântec poate fi considerat bun sau mai puțin bun, simplu sau complicat, sau oricare altă distincție, nu este relevant în acest context: ceea ce separă muzica populară de muzica serioasă este „standardizarea". Așadar, este necesar să clarificăm diferența dintre aceste două tipuri de muzică: muzica populară care este standardizată, și nu poate fi exprimată decât prin termeni de simplicitate sau complexitate, în timp ce muzica serioasă își capătă sensul din context.

Potrivit considerațiilor lui Adorno, publicul reacționează mai puternic față de o anume parte a unei lucrări muzicale, și nu în aceeași măsură față de întreaga lucrare, și rar se accentuează întregul peste parte. În muzica „serioasă", fiecare element există de sine stătător, în timp ce muzica pop nu funcționează ca ea însăși.

Diferența dintre muzica serioasă și muzica pop poate fi observată și în alte dimensiuni: în muzica populară, există beat-uri repetitive, aranjamente previzibile și evidente, introduceri cliche- produse atent, ținând cont de interesul ascultătorilor. Întregul cântec caută să vâneze interesele comune ale ascultătorilor, utilizând ceea ce a funcționat bine în trecut (cu modificări minore), și prezentându-l ca pe ceva nou. În acest sens, Adorno spunea că fiecare detaliu este înlocuibil, el își servește funcția, ca o roată dințată într-o mașină. Pe cealaltă parte, muzica serioasă deține sens în fiecare element, fiecare parte a întregului se construiește în mod deliberat pe elementul precedent, conducând către o construcție care nu ar avea niciun sens, disecată fiind-independentă de întreg nu ar avea niciun înțeles: doar prin întreg aceasta capătă calitatea sa particulară lirică și expresivă.

Pentru Walter Benjamin, opera de artă este caracterizată de „hic et nunc", adică a fost creată și aparține unui anumit timp și loc. Prin urmare, un obiect de artă nu poate fi adus nicăieri altundeva sau într-

un alt moment decât în cel în care a fost conceput. Totuși, trebuie să menționăm că muzica s-a schimbat odată cu progresul tehnologic în cadrul trecerii de la gramofon la radio, CD-uri, muzică descărcată/downloaded și streaming online. Așadar, muzica a devenit infinit disponibilă prin intermediul internetului sau al platformelor care transmit cantități uriașe de discuri. La fel, nu se impune nicio constrângere în ceea ce privește timpul, spațiul și durata de execuție (oricine poate opri, întrerupe, începe muzica oriunde, în orice moment).

În ciuda criticii lui Theodore Adorno și Walter Benjamin, a sporirii culturii de masă prin repetiție, reproducere, standardizare, consum etc. – tehnologiile secolului XX-XXI formulează un nou aspect al artei, care este percepută printr-o altă mentalitate, care poate fi supusă criticilor amintite de fiecare dintre acești autori, dar care nu poate fi anulată în totalitate anume prin capacitatea pe care o obține prin renașterea din spațiul tehnologic. Adorno și Benjamin au dreptate în măsura în care critică conduita capitalistă în vederea artei: arta ca și industrie, care suportă implicațiile de rigoare printr-o astfel de abordare. Totuși, doar Benjamin s-a apropiat într-o măsură mai mare de transformarea pe care arta a suportat-o în ultimele decenii (mai ales); totuși, arta nu este neapărat un instrument politc doar pentru simplul fapt că este reprodusă în variate forme. Atât Adorno, dar mai ales Benjamin, nu a considerat aura pe care o emană personajul care se ocupă de producție, sau postproducție, pentru că posbilitățile tehnologiilor nu permiteau posturi egale cu cele de instrumentist sau vocalist. Astăzi, muzica pop dispune de o gamă extraordinar de variată de posibilități artistice care nu au putut fi anticipate, dar care sunt autentice, care poartă încărcătură menită să inspire și să invite ascultătorul spre contemplare, și nu doar.

Recomandat
Eudochia SAHARNEANU, dr. hab., prof. univ.